

Stede, vil det sikkert hurtigt forstås, at det ikke er Mangel paa Høflighed eller Iver i Forretningens Tjeneste, som medfører, at det ekspederende Personale har sat sig ned i det Øjeblik, hvor der har været Mulighed derfor, og derved vil man altsaa kunne raade Bod paa Ulemper, som utvivlsomt i Øjeblikket er til Stede.

Nye, for saa vidt som det er første Gang, de forelægges i Lovforslagsform, er derimod to andre Bestemmelser, som jeg tillader mig at anbefale det høje Ting. Spørgsmaalet var til Overvejelse i Fjor i et Folketingsudvalg, og et Flertal udtalte sig til Gunst for den Regel, jeg nu har udformet i Lovforslaget. Den gaar ud paa at sikre Personalet en uafbrudt Hviletid paa 10 Timer mellem Butikkens, Lagerets, Udleveringsstedets Lukning om Aftenen og dets Aabningstid den næste Morgen. Bestemmelsen om de 10 Timer er udvidet til 11 Timer, hvor Personalet i Forretningen bestaar af mere end een. Altsaa, hvor en Forretning har mer end een Medhjælper, skal den uafbrudte Hviletid mellem Aabningstiden og Lukketiden være 11 Timer. I en stor Stat, vor Nabostat, er dette Princip gennemført, nemlig det tyske Rige. Man har der gennemført Bestemmelsen om Hviletid i 10 Timer og 11 Timer, men Linien mellem 10 Timer og 11 Timer er draget ikke efter Størrelsen af Personalet, men efter vedkommende Kommunes Størrelse. Jeg skulde tro, at Personalets Antal er et naturligare Grundlag for en Adskillelse end Byens Størrelse, idet det er givet, at den Forretning, der har et større Personale, lettere vil kunne yde 11 Timer end andre Forretninger. Bestemmelsen er saaledes affattet, at den skulde gælde alle Forretningers Personale, ogsaa saadanne Forretninger som Kiosker, Beværtninger, Bageriudsalg, hvor sikkert Arbejdstiden er meget streng. Man har vist en Fornemmelse af, at de Mennesker, som er tvungne til at blive udover den normale Arbejdstid Kl. 8 om Aftenen, saaledes som de jo maa være det i Bageriudsalg og i Beværtningslivet, især lig Grad har Trang til Bestemmelser, som sikrer dem mod at blive kaldt saa tidligt til Arbejdet den næste Morgen, at de knapt faar den rimelige Nattehvil og aldeles ingen Fritid efter Arbejdet.

I Forbindelse med Bestemmelsen om den henholdsvis 10 og 11 Timers samlede Fritid er indsat en Bestemmelse om, at Personalet ikke maa kaldes til Arbejde i Forretningen om Søndagen efter Kl. 9 Morgen. Forholdet er jo nu ofte dette,

at Personalet kaldes til Arbejde om Søndagen under forskelligartede Forhold, som jeg ikke skal trætte Tinget med at dvæle ved i Øjeblikket. Vi kan vel alle sammen være enige om, at en ugentlig Hviledag er af den højeste Betydning for Slægten, og at det derfor er urigtigt at gøre Indgreb, som ikke er nødvendige af specielle samfundsmæssige Grunde, i en saadan Hviletid. For at gøre Bestemmelsen om de 10—11 Timers samlede Hviletid mellem Lukketid og Aabningstid effektiv vil det sikkert ogsaa være nødvendigt at indføre en saadan Bestemmelse vedrørende den virkelige Søndagshvile. Jeg er tilbøjelig til at tro, at de Vanskeligheder, man det første Øjeblik vil tænke sig afstedkommet ved en saadan fastsat Hviletid og Indskrænkning i Søndagsarbejdet, meget let og hurtigt kan overvindes. Netop i disse Forhold hviler saa meget paa gammel Tradition. Hvis man bryder resolut med den, kommer man sikkert meget hurtigt ind i de nye Forhold og til Erkendelse af, at der er opnaaet væsentlige Fordele.

Det lille Omraade af Loven, jeg her har skitseret, er — det erkender jeg — et fra den øvrige Lov for saa vidt noget afsondret Omraade. Det var om dette, man i Folketingets Udvalg i Fjor gjorde den Bemærkning, at det maaske var tvivlsomt, om det burde indføres i dette Lovforslag. Men da det sociale Moment i denne Lov med Aarene er blevet mere og mere fremherskende, kan jeg ikke se andet, end at dette Omraade er en Udvikling, en naturlig Vækst ud af denne Lov. Dette nye Omraade henstiller jeg nu til det høje Tings Overvejelse og Drøftelse. Lukkeloven kan jo have sin Mission, selv om ikke disse Bestemmelser vedtages, men jeg føler mig overbevist om, at den Rigsdag, som vilde indføre Bestemmelser, sigtende til at yde saadant Personale en sikker, fast Hviletid, vil arbejde i den sociale Udviklings Tjeneste. Det arbejdende Personale i Butikker og Lagere er alt for ofte undergivet saadanne Kaar, at det intet kan ofre paa sin aandelige Uddannelse — den Uddannelse, som ogsaa for Forretningenslivet er af saa stor Betydning —, hvis man ikke træder til for at sikre en samlet Hviletid.

Med disse Ord skal jeg tillade mig at anbefale Lovforslaget til det høje Tings Velvillie.

Formanden: Eksemplarer af de fremsatte Lovforslag vil blive omdelt.